

Beiteslipp og tilsyn i teori og praksis

Forfatter

Lisbeth Hektoen, Animalia

Solveig Marie Stubsjøen, Norges veterinærhøgskole

Sammendrag

Nå er tida kommet for slipp av sauene i utmarka. Betyr det; «ute av syne – ute av sinn»? Eller blir det mange og lange tilsynsturer for kjerring, unger og svigerfar? Her er litt om regelverk og hva sauebønder selv sier at de gjør.

Publisert

2009

Referanse

Sau og Geit nr. 3/2009

Utskriftsdato

08.06.2023 www.fag.nsg.no

Beiteslipp og tilsyn i teori og praksis

Nå er tida kommet for slipp av sauene i utmarka. Betyr det; «ute av syne – ute av sinn»? Eller blir det mange og lange tilsynsturer for kjerring, unger og svigerfar? Her er litt om regelverk og hva sauebønder selv sier at de gjør.

Nå er det selvfølgelig ikke fordi det står i en forskrift at det er viktig med sjekk av dyra før beiteslipp og regelmessig tilsyn i beiteperioden. Det er fordi det

er bra for dyras helse og velferd, for produksjonsresultater og for saue- næringas omdømme. Men det hender jo rett som det er at det står noe fornuftig i lover og forskrifter også. *Forskrift om velferd for småfe* (hold- forskriften for sau) har flere bestem- melser som stiller konkrete krav til beitedyr og tilsyn. Noen av de viktigste punktene er:

- Ved slipp og hold på utmarksbeite skal eier eller annen med ansvar for dyrene, sikre at:

- o samtlige dyr har god helse- tilstand og er i forsvarlig hold,
- o avkom er sammen med morder og er i god stand til å holde følge med mora,
- o avkom som slippes med morder uten tilstrekkelig melkeproduksjon, er eldre enn 6 uker og tar til seg nok fôr til å sikre utvikling og vekst,
- o avkom som slippes uten morder, er eldre enn 8 uker, er

(Foto: Grethe Ringdal)

i følge med voksen sau og tar til seg nok fôr til å sikre utvikling og vekst,

- o avkom som blir morløse, tas hjem dersom morløsheten medfører økt fare for lidelse.
- Eier eller annen med ansvar for dyrene skal sikre at samtlige dyr får tilsyn etter behov.
- Dyr som holdes på utmarksbeite, skal sees etter minst en gang per uke i områder uten særskilt risiko.
- Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres slik at forhold som kan medføre dårlig velferd, syke, skadde og avmagrede dyr, oppdages så tidlig som råd er.

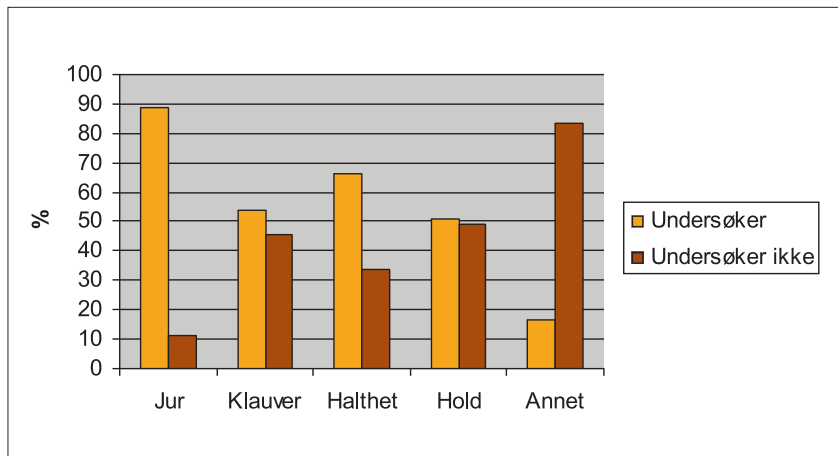
Man bør imidlertid alltid ha i bakhodet at lover og forskrifter ikke er anbefalinger, men samfunnets *minimumskrav* til en gitt aktivitet. Det er ikke alt som er lurt selv om det er lov, og det er ofte både ønskelig og mulig å gjøre ting bedre enn det lover og forskrifter krever.

Hva sier sauebonden at hun gjør?

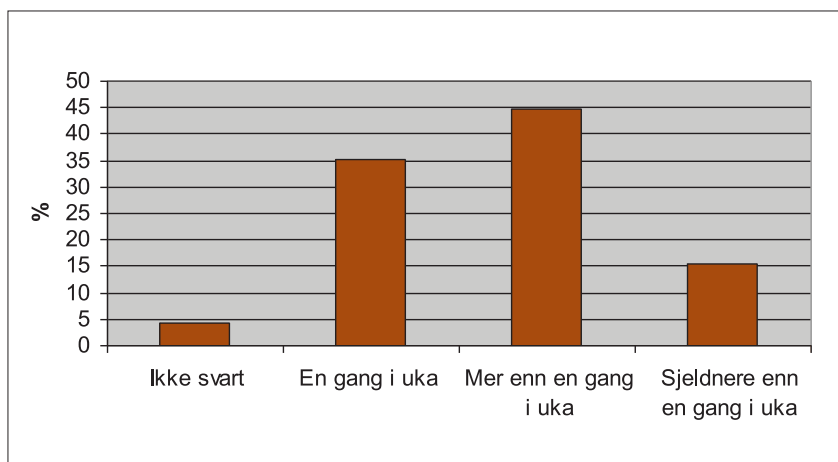
I 2008 sendte forskningsprosjektet *Sauens velferd*, et samarbeid mellom Norges veterinærhøgskole, Statens institutt for forbruksforskning og Animalia, ut en spørreundersøkelse til et representativt utvalg av landets saueprodusenter. Svarene er ikke ferdig oppsummert og analysert ennå, men her er et par smakebiter på hva 2.284 norske sauebønder svarte på tre spørsmål om undersøkelse av dyra før beiteslipp og tilsyn på utmarksbeite.

Figur 1 viser at 90 % av de som svarte undersøker juret på søyene før dyra slippes i utmarka. Det er jo bra, men burde jo strengt tatt vært alle sammen. Litt dårligere er det med undersøkelse av klauver, halthet og hold. Men forhåpentligvis betyr det at selv om en del ikke sjekker dette systematisk på alle dyra, så ligger det i bakhodet slik at dyr som skiller seg ut fra flokken fanges opp og holdes hjemme når det er det beste for dyret.

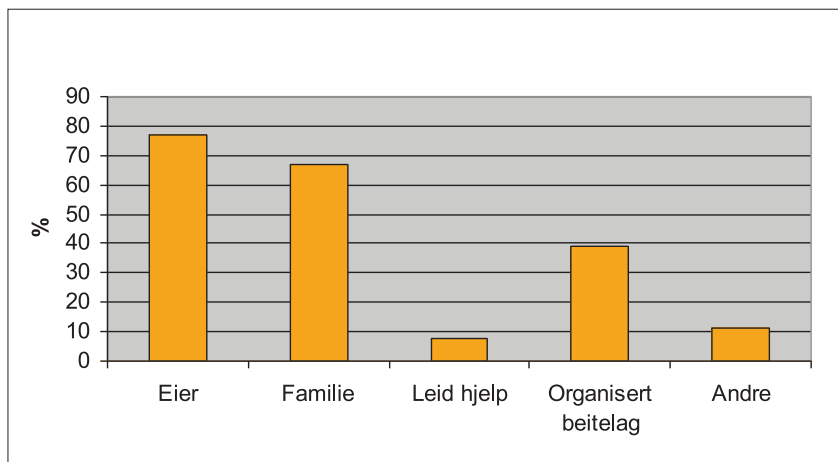
Nesten halvparten av de som svarte på spørsmålet fører tilsyn på utmarksbeite mer enn en gang i uka. Til sammen er det over 80 % som fører tilsyn en eller flere ganger per uke. En del har imidlertid potensiale for litt

Figur 1. Svar på spørsmålet Hva undersøker du ved dyra før du slipper dem på utmarksbeite? Flere svaralternativer var mulig for hver produsent.

Figur 2. Svar på spørsmålet; Hvor ofte føres tilsyn på utmarksbeite?

Figur 3. Svar på spørsmålet; Hvem fører tilsyn på utmarksbeite? Flere svar var mulig for hver besetning.

forbedring her med flere turer i skog, hei og fjell. Så da er det vel bare å finne fram turstøvlene og termosen med kaffe på!

Av Lisbeth Hektoen,
Helsetjenesten for sau – Animalia
og Solveig Marie Stubsjøen,
Norges veterinærhøgskole